

na drugačni podlagi: tudi konsektivne strani na pojavih so Vebriu lahko estetsko pomembne (n. pr. akord in po glasovih enaka melodija, ki se le konsektivno drug od drugega razlikujeta, pa sta vendar objekta različne estetske reakcije) in tudi konstitutivno določeni pojavi so lahko načelno izven estetskih reakcij (n. pr. realno premikanje). Ali je pojav estetičen ali ne, torej ni odvisno od konstitutivne ali konsektivne določenosti njegovih temeljev, temveč od drugih razlik, ki vedejo, kakor smo videli, vprav do orisanega razlikovanja med relacijami in liki.

Za Herbartom razvija isti problem Fechner; z novo metodo eksperimenta dohaja do ugotovitve estetičnega elementarnega objekta. Nadaljuje ga Witasek, ki določa, oprt na psihološko analizo, petorico takih objektov: osnove (einfache Empfindungsgegenstände), like (Gestalten), objekte kot reprezentante norme (normgemässe Gegenstände), izraz (das Ausdrucks- und Stimmungsvolle) in dejstva kot posredovalce osnov (Objektive). Ker Witasek ne loči med realnimi in irealnimi liki, tudi ne med liki in relacijami, zato obsega po njem druga vrsta estetičnih objektov tudi realne like in celo relacije. Teh petero skupin pa nima po Witaseku nikakega internega stika. Šele Vebrov princip lika prikazuje enoten, predmetno elementaren vidik za opredelitev estetičnih objektov: estetični objekt je le irealen lik, ki razpade po svojih neobhodnih temeljih v različne tipe, ohranjujoč pa tu kot tam strukturo lika; vsi drugi objekti ne morejo biti estetični. Problem lika sovпада tako s problemom estetičnega elementarnega objekta, je v zgodovini estetike idejni zaključek Herbart-Fechner-Witasekovega dela. (Konec prihodnjič.)

Srečko Kosovel / Ponižanje

Tvoje bele roke, plesalka, so kakor svetli plapolajoči trakovi belega ognja, gladke kot marmor. Toda mi iščemo njih mehkode in njih sladkobe. — Svojo sveto umetnost nam razkazuješ, ki so jo ohranila ves čas v poltemnem hramu svoje duše, ritme duše najdaljnejših utripanj, izbrane trenutke, ko si molila Boga. Mi pa ne iščemo ritmov tvojih kolen in sozvočja kvinte na klavirju s svetlim plamenom luči na rdečo svilo, ampak iščemo tvoje golote.

Kadar ti ploskamo, ploskamo, da čutimo še mehkejše vzpon tvojih belih prsi. Tvoja duša pa umira samotna v rdeči svili, ki je kot ugašajoč plamen. Tvoja duša umira ob naši nizkotnosti.